

วิกฤตห่วงโซ่อุปทานลูกเกด!

ความตึงเครียดในอิหร่าน...เสี่ยงสะท้อนการผลิตอาหารโลก

ตลาดลูกเกดโลกเผชิญภาวะตึงตัวหลังพึ่งพาแหล่งผลิตหลักเพียงไม่กี่แห่ง ชี้ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์และวิกฤตสภาพภูมิอากาศเป็นตัวเร่งสำคัญ ดันราคาจ่อทะลุ 2,400 \$US ต่อตัน

ตลาดลูกเกดทั่วโลกในปี 2569 มีมูลค่ามากกว่า 2.5 พันล้าน \$US โดยได้รับแรงขับเคลื่อนจากความต้องการขนมขบเคี้ยวเพื่อสุขภาพและสารให้ความหวานทดแทนน้ำตาลที่สูงขึ้น ด้วยอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (CAGR) ที่สูงกว่า 5% การเติบโตของตลาดถูกจำกัดด้วยอุปทานที่ตึงตัวอันเนื่องมาจากผลกระทบของน้ำค้างแข็งในตุรกีและความผันผวนของสภาพภูมิอากาศ

"ลูกเกด" ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่แฝงอยู่ในอาหารในชีวิตประจำวันนับพันชนิด กำลังเผชิญกับภาวะห่วงโซ่อุปทานตึงตัวอย่างไม่เคยมีมาก่อน ปัจจุบันอุตสาหกรรมเบเกอรี่และขนมหวานครองสัดส่วนการใช้ลูกเกดถึง 60% ของทั้งโลก โดยเฉพาะซีเรียอาหารเข้าที่ 3 ใน 10 ชนิดล้วนต้องพึ่งพาการมีลูกเกดเป็นส่วนประกอบหลัก

ข้อมูลจากสภาธัญพืชและผลไม้อบแห้งนานาชาติ (INC) เผยว่า ทั่วโลกมีผลผลิตลูกเกดประมาณ 1.2-1.3 ล้านตันต่อปี โดยผูกขาดอยู่กับ 3 แหล่งผลิตหลักเท่านั้น ได้แก่ สหรัฐอเมริกา (แคลิฟอร์เนีย), ตุรกี และอิหร่าน อย่างไรก็ตาม ความตึงเครียดในอิหร่านล่าสุดได้กระตุ้นความกังวลให้แก่นักลงทุนและผู้ซื้อวัตถุดิบ เนื่องจากผลผลิตของอิหร่านที่เคยป้อนเข้าสู่ระบบการค้าโลกได้สูงถึง 175,000 ตันในปีก่อนๆ อาจหยุดชะงักลง

นอกจากประเด็นทางภูมิรัฐศาสตร์ ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศยังซ้ำเติมให้สถานการณ์แยลงอย่างต่อเนื่อง โดยพื้นที่ปลูกแถบทะเลอีเจียนของตุรกีได้รับความเสียหายจากฝนตกหนัก มณฑลซินเจียงของจีนเผชิญกับอุณหภูมิต่ำที่เหวี่ยงผันผวน และการคาดการณ์ผลผลิตของแอฟริกาใต้ถูกปรับลดลงเหลือประมาณ 86,500 ตัน ความแปรปรวนนี้เป็นปัจจัยหลักที่ดันราคาขายส่งลูกเกดพุ่งจาก 1,200-1,400 \$US ต่อตัน (ปี 2561-2563) ขึ้นมาเป็น 1,600-2,200 \$US ต่อตัน (ปี 2023-2025) และมีโอกาสทะลุ 2,400 \$US ต่อตันในอีก 12-18 เดือนข้างหน้า

สิ่งที่น่าสนใจยิ่งกว่าคือประเด็นที่รายงานเรียกว่า "The geopolitics of the hot cross bun" หรือพลวัตทางภูมิรัฐศาสตร์ของขนมปังฮอตครอสบัน ซึ่งเป็นขนมปังยอมนิยมของชาวคริสต์ในเทศกาลอีสเตอร์ที่ซูเปอร์มาร์เก็ตในสหราชอาณาจักรขายได้หลายสิบล้านชิ้น แต่กลับต้องพึ่งพิงวัตถุดิบหลักอย่างลูกเกดจากกลุ่มประเทศมุสลิมในวันออกกลางและเมดิเตอร์เรเนียน ซึ่งมีความเสี่ยงจากสถานการณ์ที่ไม่มั่นคง ชี้ชัดว่าความหยุดชะงักเพียงเล็กน้อยในภูมิภาคดังกล่าว สามารถส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารของสินค้าสำคัญในยุโรปและอเมริกาได้อย่างง่ายดาย ยิ่งไปกว่านั้น ความต้องการลูกเกดยังคงมีแนวโน้มพุ่งสูงขึ้นเนื่องจากผู้ผลิตอาหารพยายามลดการใช้น้ำตาลแปรรูป แล้วหันมาใช้ลูกเกดสับและลูกเกดสดเพื่อเป็นสารให้ความหวานตามธรรมชาติ ซึ่งช่วยตอบโจทย์กระแสอาหารเพื่อสุขภาพหรือฉลากสะอาด (Clean Label) ได้เป็นอย่างดี

พลวัตตลาดการค้าลูกเกดโลกที่สำคัญปี 2569

ตลาดลูกเกดกำลังเติบโต โดยประมาณการอยู่ที่ 2.43 พันล้าน \$US ในปี 2568 และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 3.58 พันล้าน \$US ภายในปี 2575 สถานการณ์อุปทานทั่วโลกกำลังตึงตัว โดยคาดการณ์ผลผลิตในปี 2568/2569 อยู่ที่ 1.26 ล้านเมตริกตัน ลดลงจากปีก่อนๆ ส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศในภูมิภาคการผลิตหลัก

แนวโน้มผู้บริโภคที่สำคัญ คือ ความต้องการผลิตภัณฑ์ออร์แกนิก ผลิตภัณฑ์ที่มีฉลากสะอาด และผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในยุโรปและอเมริกาเหนือ กำลังกำหนดทิศทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ความต้องการในระดับภูมิภาคคาดว่าจะยังเป็นผู้นำเข้าที่ใหญ่ที่สุด โดยได้รับแรงหนุนจากความต้องการสูงในภาคส่วนขนมหวานและซีเรียลอาหารเช้า ในขณะที่เอเชียแปซิฟิกกำลังเติบโตเร็วที่สุด

แนวโน้มที่ส่งผลกระทบต่อตลาด มีดังนี้

- การรับประทานอาหารว่างเพื่อสุขภาพทำให้ผู้บริโภคหันมาบริโภคลูกเกดแทนขนมหวานแปรรูปมากขึ้น เนื่องจากมีสารต้านอนุมูลอิสระ (โพลีฟีนอล > 1,000 มก./กก.) และไฟเบอร์สูง
- ราคาสูงขึ้น เนื่องจากอุปทานลดลงและความต้องการสูง คาดว่าราคาจะทรงตัวหรือเพิ่มขึ้นในปี 2569

- การหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทาน ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกำลังสร้างความเปราะบางให้กับห่วงโซ่อุปทาน บังคับให้ต้องเปลี่ยนไปใช้แหล่งที่มาทางเลือกอื่น
- เทคโนโลยีในการผลิต: การนำวิธีการอบแห้งขั้นสูง (พลังงานแสงอาทิตย์/อุโมงค์) มาใช้มากขึ้นเพื่อปรับปรุงคุณภาพและควบคุมความชื้นเป็นมาตรฐานปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ประกอบการไทย

- เร่งแสวงหาแหล่งผลิตสำรองและกระจายความเสี่ยง (Diversify Sourcing) : ผู้ประกอบการไม่ควรพึ่งพิงการนำเข้าลูกเกดจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงอย่างเดียว ควรศึกษาและเริ่มเปิดการเจรจากับผู้ผลิตรายย่อยหรือภูมิภาคอื่นๆ เช่น แอฟริกาใต้ หรือจีน เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนในยามเกิดวิกฤต
- บริหารจัดการสัญญาซื้อขายให้เร็วขึ้น (Secure Contracts Earlier): ท่ามกลางแนวโน้มราคาที่อาจพุ่งสูงขึ้นอีกในระยะอันใกล้ การเร่งเจรจาทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการล็อกต้นทุนวัตถุดิบและยืนยันปริมาณสินค้าให้เพียงพอต่อไลน์การผลิต

ที่มา : <https://www.foodnavigator.com>
<http://marketreportsworld.com>